

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze projednal ve veřejném zasedání konaném dne [datum] o odvolání obžalovaného [jméno] [jméno], narozeného [datum], proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. 6. 2022, č. j. 63 T 2/2022-1723, a rozhodl

takto:

Podle § 256 se odvolání obžalovaného [jméno] [jméno] zamítá.

Odůvodnění:

A. Napadený rozsudek

1. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 13. 6. 2022, č. j. 63 T 2/2022-1723 byl obžalovaný [příjmení] [jméno] uznán vinným zvláště závažným zločinem podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 5 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění účinném od 1. 10. 2020, spáchaným ve stádiu pokusu podle § 21 odst. 1 trestního zákoníku, ve spolupachatelství dle § 23 trestního zákoníku.

2. Toho se podle skutkových zjištění soudu prvního stupně dopustil tím, že

spolu s [jméno] [příjmení], narozeným [datum], jehož trestní stíhání bylo zastaveno, v blíže nezjištěné době, nejpozději však dne 23. 1. 2012 na nezjištěném místě v úmyslu popřít dědické právo České republiky zastoupené Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových, IČ: 697 97 111, se sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, Praha 2, a neoprávněně obohatit smyšlené závětní dědice o majetek zůstavitelky [jméno] [příjmení], narozené 13. 5. 1931, která zemřela dne 13. 10. 2011, vlastnoručně podepsali jako svědci padělanou allografní závěť [jméno] [příjmení] datovanou dnem 22. 12. 2010 vytvořenou dosud neznámým pachatelem s padělaným podpisem zůstavitelky, čímž nepravdivě stvrdili, že zůstavitelka před nimi výslovně prohlásila, že listina obsahuje její poslední vůli, ačkoli si byli vědomi toho, že obsah závěti neodráží poslední vůli zůstavitelky, že zůstavitelka před nimi takové prohlášení neučinila a že závěť před nimi nepodepsala, stejně jako si byli vědomi toho, že jimi podepsaná padělaná závěť bude sloužit v dědickém řízení po [jméno] [příjmení] jako rozhodující listina pro neoprávněné obohacení smyšlených závětních dědiců a popření dědického práva oprávněného dědice, čímž úmyslně umožnili, aby byla v dědickém řízení

předložena a uplatněna padělaná závěť, jejímž obsahem bylo, že zůstavitelka odkazuje veškerý svůj majetek, polnosti, statky a hospodářství rovným dílem [jméno] [jméno], narozenému [datum], a [jméno] [příjmení], narozenému [datum], že si přeje, aby ti darovali 50 000 Kč kostelu v [část obce] a stejnou částku aby dali [jméno] [jméno], narozenému [datum], dům v [část obce] že chce, aby měl Láďa, a dále že za dlouholeté přátelství zůstavitelka odkazuje [jméno] [příjmení] 250 000 Kč, přičemž bez takto padělané poslední vůle by nikdo z uvedených osob neměl na dědictví po zůstavitelce nárok, [jméno] [příjmení] pak padělanou poslední vůli doručil dne [datum] advokátu JUDr. [jméno] [příjmení] se smyšleným tvrzením, že tuto poslední vůli našel v knize, kterou dostal od [jméno] [příjmení], prostřednictvím JUDr. [jméno] [příjmení] se pak padělaná závěť dostala dne [datum] k notáře JUDr. [jméno] [příjmení] se sídlem [adresa], která byla pověřena Obvodním soudem pro Prahu 5 pod č. j. 32D 1239/2011 k vyřízení dědictví po [jméno] [příjmení], čímž se společně sami či s dosud neznámým pachatelem pokusili způsobit České republice škodu ve výši nejméně 133 556 652 Kč.

3. Za to mu byl uložen podle § 209 odst. 5 trestního zákoníku za použití § 58 odst. 1, odst. 6 trestního zákoníku trest odnětí svobody v trvání 2 roků. Podle § 81 odst. 1, § 82 odst. 1 trestního zákoníku mu byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 roků.

B. Odvolání obžalovaného

4. Proti tomuto rozsudku podal obžalovaný prostřednictvím svého obhájce v zákonné lhůtě odvolání, směřující proti výroku o jeho vině s tím, že měl být obžaloby zproštěn. Odvolání bylo obsáhle a podrobně odůvodněno.

5. V jeho úvodu se rekapituluje, že předmětná trestní věc je výšečí dědické věci po zemřelé [jméno] [příjmení], která zanechala poměrně rozsáhlý nemovitý majetek v [obec a číslo]. V rámci dědického řízení vystoupil nejprve okruh dědiců ze zákona z titulu vedení společné domácnosti se zemřelou, a to [jméno] [příjmení] [jméno], [jméno] [jméno], [jméno] [příjmení], [jméno] [jméno] a [jméno] [příjmení]. Posléze uplatnili dědický nárok [jméno] [jméno], [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení], a to z titulu sporné závěti datované dnem 22. prosince 2012. Odvolatel přitom setrvává na tom, že viděl paní [příjmení] podepisovat závěť, stejně jako druhý svědek, původně obžalovaný [jméno] [příjmení].

6. Odvolání dále poukazuje na to, že předmětná trestní věc obžalovaného, který měl být pomocníkem trestného činu, je předně poznamenána absencí neznámého pachatele. A dále skutečností, že původně spoluobžalovaný [příjmení] se stal svědkem, aniž by bylo možné ho vyslechnout jako svědka nebo obžalovaného v hlavním líčení. To vše výrazně ztěžuje zjištění, jak se záležitost závěti paní [příjmení] skutečně odehrála, když přímý důkaz k dispozici není.

7. Klíčovým důkazem, že s podpisem paní [příjmení] nemuselo být vše v pořádku, mají být písmoznalecké posudky, především posudek Kriminalistického ústavu Praha. Obžalovaný v této souvislosti vznáší otázku, zda z tohoto důkazu a ve spojení s ostatními důkazy lze skutečně přisvědčit obžalobě. Anebo přisvědčit obhajovací tezi, že nepřímé důkazy netvoří natolik uzavřený kruh, aby bylo spolehlivě vyvráceno to, co vypověděl obžalovaný.

8. Pokud jde o písmoznalecké posouzení, odvolatel vyzdvihuje, že závěr posudku Kriminalistického ústavu je jen vysoce pravděpodobný, nikoliv však jistý. Přitom konstatuje narušení psacího procesu zemřelé [příjmení] na vzorcích z roku 2011. I když to nemělo být patrné na vzorcích z roku 2010, vzhledem k tomu, že k narušení dochází postupně, mohlo se to projevit i na sporném podpisu z prosince 2010. Zpracovatel dalšího posudku Mgr. [příjmení] pak měl k dispozici srovnávací podpisy zemřelé jen do roku 2008 a nebral v úvahu její zdravotní stav v roce 2010.

9. Ohledně psacího stroje, který byl podroben znalecké expertize PhDr. [příjmení], odvolání zdůrazňuje, že z notářského spisu je zřejmé, že dům zemřelé [příjmení] v [obec a číslo], [anonymizováno] [číslo] byl úředně zapečetěn 2. prosince 2011 a při provedení jeho ohledání dne 23. ledna 2012 byly shledány pečete neporušené. Po tuto dobu byl v domě i psací stroj Consul, který po soupisu zajištěných věcí oceňoval znalec [příjmení]. Závěr soudu, že psací stroj mohl být

do domu vnesen v době mezi odchodem [jméno] [příjmení] do nemocnice, kde 13. října 2011 umírá, a 2. prosincem 2011, kdy dům pečeti notářský koncipient, má odvolatel za hypotézu rovnocennou obhajobě obžalovaného.

10. Odvolání dále nalézacímu soudu vytýká, že nezohlednil, že obžalovaný i druhý původně obžalovaný [příjmení] vypovídali ohledně závěti v podstatných okolnostech shodně a stále to samé jak v průběhu řízení dědického, tak v průběhu řízení trestního. Odvolatel nesouhlasí se závěry městského soudu, pokud jde o jejich motivaci. Závěr o motivaci obžalovaného obohatit širší rodinu, když jeho dcera je manželkou dědice ze závěti [jméno] [příjmení], je podle odvolatele v rozporu se zjištěním, že vztahy obžalovaného a [jméno] [příjmení] nebyly dobré. Zcela pak chybí motivace k obohacení druhého dědice ze závěti [jméno] [jméno].

11. Hodnocení věrohodnosti výpovědi původně obžalovaného [příjmení] soudem je podle názoru obhajoby podstatně ztíženo tím, že před soudem nevypovídal, ačkoliv by se slušelo jej vyslechnout podrobně. To platí z pohledu obžalovaného tím spíš, že nalézací soud založil závěr o jeho vině z větší části na výpovědi [příjmení]. Obžalovaný by přitom neměl doplatit na to, že [příjmení] nebyl soudem včas vyslechnut, k čemuž mohlo přispět zdržení při vypracování revizního znaleckého posudku Kriminalistickým ústavem.

12. Obhajoba dále nesdílí pochybnosti Městského soudu ohledně výběru obžalovaného a [jméno] [příjmení] zemřelou [příjmení] jako svědků podpisu její závěti, když sám konstatoval, že úvahy zůstavitelky ohledně závěti nebyly ustálené a nic nevylučuje, že mohla učinit rozhodnutí, které se může jevit jako překvapivé a nelogické.

13. Ve vztahu k okolnostem nalezené závěti má odvolatel za to, že nebyl odstraněn rozpor mezi textem závěti, která uvádí, že jedno paré si měl ponechat [jméno] [příjmení], a výpověďmi obou svědků závěti, že [jméno] [příjmení] si ponechala obě paré. Nalezení druhého paré [jméno] [příjmení] je podle obžalovaného doposud, „obestřeno mlhou“, stejně jako bližší okolnosti předání nalezené závěti advokátovi JUDr. [příjmení]. Podle obžalovaného ale není důvod, aby tento rozpor byl vyložen v jeho neprospěch.

14. Odvolatel nesdílí pochybnosti nalézacího soudu o věrohodnosti výpovědi svědka [jméno], který vypověděl, že měl předmětnou závěť vidět, když nevypověděl o detailech sporné závěti. Pro věrohodnost jeho výpovědi naopak svědčí to, že se mezi ním a zemřelou [příjmení] panoval vztah důvěry, a také ji částečně podporuje výpověď svědkyně [příjmení].

15. V odvolání se nalézacímu soudu dále vytýká, že nevzal v potaz fakt, že obsah sporné závěti odpovídá částečně úmyslům [jméno] [příjmení], o kterých mluvila před některými svědky, jakož i to, že při ohledání jejího bydliště byl nalezen vzor závěti a také ručně psaný lístek s osobními údaji [jméno] [jméno]. Obdobně je tomu s úmyslem zemřelé odkázat část dědictví církvi, jak o tom vypovídala svědkyně [příjmení].

16. V další části odvolání se vznáší námitky vůči závěrům nalézacího soudu o spolupachatelství obžalovaného a původně spoluobžalovaného [příjmení], k němuž podle odvolatele chybí přímý důkaz. Jeho úvahy v tomto směru označuje jako nepřezkoumatelné, když z ničeho nevyplývá sledování společného cíle oběma, chybí také společný úmysl poškodit stát. Není také jasné, proč by případný pachatel nepamatoval při odměnění svědků na oba stejně.

17. Výhrady uplatňuje odvolatel i k závěru Městského soudu v Praze ohledně jeho zavinění, a sice že se měl trestného činu dopustit v přímém úmyslu popřít dědické právo České republiky. Soud zde podle něj vycházel z nevyřčených premis, že [jméno] [příjmení] nemá zákonné dědice a dědictví tak připadne státu. Navíc není zřejmé, z jakých důkazů vyplývá, že si obžalovaný měl být podrobně vědom majetkových poměrů [jméno] [příjmení], když se sice znali od dětství, avšak v pokročilém věku se již nestýkali. Nebylo tak podle jeho názoru prokázáno, že obžalovaný byl alespoň smířen se škodou přes 130 milionů Kč, kterou měl na majetku státu způsobit pachatel.

18. V závěrečné pasáži dovolání se shrnuje stanovisko odvolatele, že řetěz nepřímých důkazů, o které nalézací soud opřel své rozhodnutí o jeho vině, podle jeho přesvědčení netvoří nepochybný celek, který je uzavřeným kruhem. To podle něj vylučuje výpověď svědka [jméno], absence prokázané motivace obžalovaného i [jméno] [příjmení] obohatit dědictvím [jméno] [jméno] a [jméno] [příjmení]. Věc není podle odvolatele objasněna natolik, aby pochybnosti o jeho vině byly odstraněny. Některé skutky aktérů příběhu, zejména následující po nalezení sporné závěti, které mají být součástí onoho nepochybného celku, zůstávající v potřebné šíři neobjasněny, což vylučuje, aby byly součástí onoho celku. [příjmení] [jméno] [příjmení] (případně konfrontací s obžalovaným) bohužel nebylo možno některé okolnosti, které vyústily v kategorické závěry nalézacího soudu, objasnit natolik, aby bylo možno tyto hypotézy skutečně potvrdit nebo vyloučit, když některé závěry jsou svou podstatou zkratkovitou hypotézou.

19. Obžalovaný se tak nikoliv vlastní vinou dostal do složité procesní situace. K objasnění věci v rozsahu odstraňujícím shora vyložené pochybnosti jsou důkazy nedosažitelné (výslech [jméno] [příjmení]). Výslech advokáta [příjmení] lze hypoteticky provést, avšak je zde limitace daná povinnou mlčenlivostí advokáta; zda by byla prolomena, lze jen stěží odhadnout. Dostupným důkazním prostředkem je tak toliko psací stroj zn. Consul.

20. I když podle odvolatele by byl ve věci spíše namíste postup podle ust. § 258 odst. 1 písm. c) trestního řádu, dovolává se zásady „in dubio pro reo“. Tím nesouhlasí se závěrem nalézacího soudu o nepoužitelnosti předmětné zásady. Shora nastíněné pochybnosti, které zřejmě již není možné odstranit, podle jeho přesvědčení naopak příkazují uvedenou zásadu použít.

21. Obžalovaný proto navrhl odvolacímu soudu postupovat podle ust. § 258 odst. 1 písm. b) trestního řádu ve spojení s ust. 259 odst. 3 trestního řádu a obžalovaného za použití ust. § 226 písm. a) trestního řádu zprostit obžaloby.

C. Přezkum odvolání

22. Vrchní soud v Praze přezkoumal z podnětu podaného odvolání podle § 254 odst. 1 trestního řádu zákonnost a odůvodněnost výroků napadeného rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání, jakož i správnost postupu řízení, které jim předcházelo. Vrchní soud přitom nezjistil existenci vad, které nebyly vytykány, ale měly by vliv na správnost napadených výroků.

23. Pokud jde o řízení, které vydání napadeného rozsudku předcházelo, nezjistil Vrchní soud v Praze v jeho průběhu žádná procesní pochybení, která by měla za následek nezákonnost nebo nesprávnost napadených výroků (tj. přímo odvoláním napadeného výroku o vině a tím i v souladu s ust. § 254 odst. 3 trestního řádu i výroku o uloženém trestu). Veškerá procesní práva obžalovaného byla plně respektována jak v přípravném řízení, tak v hlavním líčení (některá byla konána v nepřítomnosti obžalovaného [jméno], resp. původně spoluobžalovaného [příjmení], jehož věc byla posléze ze společného řízení v souladu s trestním řádem vyloučena).

24. Podle zjištění odvolacího soudu senát Městského soudu v Praze v souladu s ust. § 2 odst. 5 trestního řádu postupoval tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který byl potřebný pro rozhodnutí ve věci. V sérii hlavních líčení provedl všechny důkazy shromážděné v přípravném řízení a to procesně předepsaným způsobem.

25. Tyto důkazy pak podle závěru odvolacího senátu hodnotil nalézací soud podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu, tak jak mu to ukládá ust. § 2 odst. 6 trestního řádu. Soud prvního stupně adekvátně složité důkazní situaci provedl komplexní analýzu provedených důkazů a vyhodnotil ji za použití logicky nerozporných a přesvědčivých argumentů, které odvolací soud sdílí. Většina odvolacích námitek je přitom opakováním argumentů prezentovaných obhajobou v závěru hlavního líčení, s nimiž se soud prvního stupně v odůvodnění svého rozsudku vypořádal.

26. Skutková zjištění nalézacího soudu se opírala především o stěžejní závěr, že závěť předložená advokátem JUDr. [příjmení], kterému ji předal [jméno] [příjmení], je falzum. Městský soud provedl velmi pečlivě zhodnocení všech čtyř znaleckých posudků z oboru písmoznalectví vypracovaných postupně znalci [příjmení] [jméno], Mgr. [příjmení], Mgr. [příjmení], završených revizním posudkem vypracovaným Kriminalistickým ústavem Praha. Oprávněně vyšel z revizního posudku, který sám posoudil pravost podpisu zůstavitelky [příjmení] s tím, že se s vysokou pravděpodobností nejedná o její podpis. Jak důkladně vysvětlila jeho zpracovatelka pplk. [příjmení] při svém výslechu v hlavním líčení, jediný důvod, proč závěr tohoto posudku nebyl kategorický, spočíval v relativně menším počtu zkoumaných vzorků [jméno] [příjmení] z roku 2010, když předložená závěť byla datována dne [datum]. Tento posudek obsahoval zcela konkrétní známky toho, čím se sporný podpis [jméno] [příjmení] ze závěti lišil od všech předložených srovnávacích vzorků jejího podpisu. V obecné poloze (viz č. l. 885 a násl. spisu) to byly známky většího přítlaku (tzv., těžká ruka⁶), znaky nejistoty a zaváhání v plynulosti tahů, velmi malá vázanost písma. Přitom právě tyto znaky jsou charakteristické pro pisatele snažícího se napodobit cizí rukopis. Posudek popisuje četné a markantní rozdíly i v tzv. zvláštní rovině, např. rozdílný náběh písmena „M“ ve jméně [jméno], další rozdíly v psaní písmen „r“, „i“ v křestním jméně, písmene „S“, „o“, „d“, „a“, „á“ v příjmení, atd. Posudek přitom kategoricky vyloučil hypotézu bezděčného komolení vlastního podpisu [jméno] [příjmení].

27. Teprve po vypracování vlastních závěrů se revizní posudek zaměřil i na vyhodnocení závěrů tří předcházejících posudků, přičemž zatímco se závěry posudků Mgr. [příjmení] a Mgr. [příjmení] vyslovil v zásadě souhlas, se závěry posudku PhDr. Velešky vyslovil nesouhlas opřený o výčet jeho nedostatků a z toho plynoucí nepřezkoumatelnost.

28. Opodstatněně nevycházel nalézací soud ani z těch závěrů znalce [příjmení] [jméno], který s jistotou dovedl pouze v obecné rovině, že text sporné závěti byl sepsán na psacím stroji typu Consul. Znalec sice učinil i závěr, že závěť měla být sepsána na stroji předložené [jméno] [příjmení] až v roce 2020, avšak toliko v rovině pravděpodobnosti a to zjevně ne příliš vysoké, když konstatoval, že přesný závěr nebylo možno učinit pro dezolátní stav stroje a minimum individuálních znaků, které by pro specifickou identifikaci svědčily. Navíc soud prvního stupně poukázal na okolnosti nálezů stroje objednatelem posudku a ve falšované závěti uvedeným dědicem [jméno] [příjmení] (blíže viz bod 96 napadeného rozsudku), které tento závěr ještě více zeslabovaly.

29. Při závěru o vině obžalovaného však nalézací soud nevycházel jen z tohoto revizního znaleckého posudku. Zaměřil se ve své argumentaci i na další, sice nepřímé důkazy, které však zjištění, že podpis na předložené závěti není podpisem [jméno] [příjmení], významně podporovaly. Pokud při konečném hodnocení důkazů Městský soud v Praze vycházel ze svědeckých výpovědí, je zjevné, že si byl vědom toho, že převážná většina svědků byla na výsledku dědického řízení nějakým způsobem zainteresována, ať už přímým zájmem na jeho výsledku nebo kladným či záporným vztahem k některému z účastníků dědického řízení. Svědci pak na pozici, kterou zaujali k věci v dědickém řízení, setrvali i v průběhu řízení trestního. V důsledku toho mohl nalézací soud jen těžko činit kategorické závěry z příkrě odlišného popisu chování [jméno] [příjmení] svědky s konkurujícími si zájmy na výsledku dědického řízení.

30. Důvodně přitom poukázal na zjevné nesrovnalosti v textu závěti, nevěrohodné vyličení okolností jejího údajného „nálezu“ a její prezentace na veřejnosti. Zde odvolací soud odkazuje na důležitý argument soudu prvního stupně, že v textu závěti se uvádí, že jedno její paré je uschováno u [jméno] [příjmení], což sám [příjmení] (i obžalovaný [jméno]) popřel a nález závěti vysvětloval zcela nelogicky tak, že jej našel náhodou v knize, které mu ještě zaživa spolu s dalšími knihami darovala zůstavitelka. Soud prvního stupně důvodně shledal jako další důkazy nepravosti závěti chybu v křestním jméně původně obžalovaného [jméno] [příjmení] (nesprávně [jméno]), která se opakuje i v dokumentech vypracovaných JUDr. [příjmení] vyhotovených při kontaktu s ním (plná moc, informace klienta). Pokud odvolatel poukazoval na to, že závěr o nevěrohodnosti výpovědi

původně obžalovaného [příjmení] učinil soud, aniž by svědka viděl (k důkazu byl přečten protokol o jeho výpovědi z přípravného řízení), nic nenaznačuje, že by tento závěr nebyl opodstatněný. Tuto výpověď učinil jmenovaný za zcela regulérních procesních podmínek v přítomnosti svého obhájce, a i když byla relativně konzistentní s výpovědí spoluobžalovaného [jméno], závěr o její nevěrohodnosti vyplýval ze zásadních rozporů výpovědi obou údajných svědků závěti s četnými dalšími provedenými důkazy.

31. Přesvědčivé shledal odvolací soud i další argumenty napadeného rozsudku, že oba svědci závěti byli dostatečně motivováni ke spáchání svého činu – [příjmení] částkou 250 000 Kč, kterou měl z titulu závěti zdědit, a obžalovaný [jméno] polovinou dědictví, kterou měl zdědit jeho zet' [jméno] [příjmení]. Nálezací soud opodstatněně vyhodnotil jako nevěrohodné tvrzení obžalovaného [jméno], že mu bylo lhostejné, že jeho zet', a tím zprostředkovaně i jeho dcera, může díky závěti získat majetek v hodnotě desítek milionů Kč. Shodně je tomu s hodnocením výpovědi původně spoluobžalovaného [příjmení], zejména s jeho tvrzením, že ač nemajetný starobní důchodce to, že měl zdědit částku 250 000, Kč, nebral vážně.

32. Argumentaci soudu prvního stupně posiluje i jeho poukaz na zcela nelogické chování obou údajných svědků závěti poté, co [jméno] [příjmení] zemřela. Ačkoli skupina osob z její blízkosti začala okamžitě vyvíjet aktivitu k získání dědictví, zahrnující i osobní spory a vzájemné obviňování, jakož i snahu získat od dalších osob důkazy prokazující nárok na příslušnost k zákonným dědicům tzv. III. dědické skupiny z důvodu vedení společné domácnosti se zemřelou [příjmení], ani obžalovaný [jméno] ani [jméno] [příjmení] nedali po dobu téměř tří měsíců od její smrti nikomu vědět, že ví o existenci závěti, která by celou spornou záležitost okamžitě vyřešila. A obžalovaný [jméno] to dokonce neměl sdělit ani své dceři, která by na objevení takové závěti (byť nepřímo) maximálně profitovala.

33. Skutkové závěry nálezacího soudu nezpochybňuje ani výpověď svědka [jméno] [jméno], který tvrdil, že [jméno] [příjmení] mu měla svou závěť ukázat někdy v roce 2010 nebo 2011. Přestože se svědek uváděl, že závěť viděl jen letmo a neměl možnost ji důkladněji studovat, uváděl i s velkým časovým odstupem detaily jejího obsahu i vzhledu. Logické vysvětlení nabízí prokázaný fakt, že v průběhu dědického řízení měli četné fotokopie závěti k dispozici ti, kteří byli na jeho výsledku přímo či nepřímo interesováni (viz výpověď samotného svědka [jméno] č. l. 237-238 nebo výpověď obžalovaného [jméno] č. l. 1657 v hlavním líčení, že, „ji měl (fotokopii sporné závěti) každé její známej, viděl ji, že ji roznášejí její kamarádky po [část obce]“). Lze proto zcela souhlasit se závěrem nálezacího soudu, že výpovědi svědka [jméno] v tomto ohledu neuvěřil.

34. Stěžejní odvolací námitkou proti skutkovým závěrům soudu prvního stupně bylo, že ty jsou založeny výhradně na nepřímých důkazech, které podle odvolatele netvoří uzavřený řetězec, jak to vyžaduje dlouhodobě respektovaná a konstantní judikatura obecných soudů. Podle ní soudy mohou své závěry o vině opřít i toliko o nepřímé důkazy. Jejich souhrn ale musí v takovém případě tvořit logickou a ničím nenarušovanou soustavu vzájemně se doplňujících a na sebe navazujících důkazů, které ve svém celku spolehlivě prokazují všechny okolnosti předmětného skutku (tedy okolnosti relevantní pro posouzení objektivní a subjektivní stránky trestného činu) a současně spolehlivě usvědčují z jeho spáchání obviněného a rozumně vylučují reálnou možnost, že pachatelem je někdo jiný (srov. č. 38/1968-IV, č. 38/1970-. Sb. rozh. tr.). Na to obdobně navazuje bohatá judikatura Ústavního soudu. Ta rovněž závěr o vině vybudovaný pouze na nepřímých důkazech připouští, jde-li o vzájemně propojený, nepřerušovaný, resp. uzavřený řetězec těchto důkazů, který jinou alternativu než vinu obžalovaného nedovoluje. Zdůrazňuje přitom, že za takové situace musí být důkazy mimořádně pečlivě hodnoceny (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2016, sp. zn. IV. ÚS 1098/15, body 42. a 43.)

35. Odvolací soud proto věnoval přezkumu hodnocení nepřímých důkazů soudem prvního stupně mimořádnou pozornost a dospěl přitom k jednoznačnému závěru, že soud prvního stupně shora uvedeným požadavkům bezesbytku dostál. To, že se v tomto trestním řízení nepodařilo objasnit,

kdo byl hlavním pachatelem trestného činu, kterému obžalovaný [jméno] a původně obžalovaný [příjmení] poskytli pomoc, nevedlo v žádném případě k pochybnostem o vině obžalovaného [jméno]. Stejně takto, že nebyly objasněny odpovědi na některé otázky (např. proč v závěti figuroval jako obmyšlený dědic [jméno] [jméno], z čehož ani obžalovaný [jméno], ani původní spoluobžalovaný [příjmení] neměli zjevný prospěch) sice připouštělo spekulativní hypotézy, že na spáchání trestného činu se mohly podílet ještě další osoby, ale, a to je podstatné, nijak to nevyklučovalo vinu obžalovaného [jméno] ani dříve spoluobžalovaného [příjmení] a nepřipouštělo reálnou možnost, že jednání, které bylo kladeno obžalobou za vinu jim, se dopustily jiné osoby. Na tomto myšlenkovém podkladě proto odvolací soud shledal skutkové závěry nalézacího soudu správnými.

36. Další námitky odvolatele byly již námitkami protiprávní kvalifikaci zjištěného skutku, byť některé z nich byly částečně propojeny s námitkami proti skutkovým zjištěním. Jednou z nich byla námitka o nepřezkoumatelnosti úvahy nalézacího soudu o spolupachatelství obžalovaného [jméno] s dříve spoluobžalovaným [příjmení], když ohledně jejich dohody chybí jakýkoli důkaz, takže nelze dovodit sledování společného cíle, který je podmínkou pro závěr o spolupachatelství. Podle § 23 trestního zákoníku, „Byl-li trestný čin spáchán úmyslným společným jednáním dvou nebo více osob, odpovídá každá z nich, jako by trestný čin spáchala sama (spolupachatelé)“. Neznalost bližších okolností, za nichž k podpisu falza závěti oběma svědky došlo, nic nemění na věcné správnosti závěru soudu prvního stupně. V této souvislosti lze dodat, že podle související judikatury spolupachatelé nemusí jednat najednou, jejich jednání může sice probíhat současně, ale i postupně ve vzájemné návaznosti (viz č. 49/2009 Sb. rozh. tr.). U spolupachatelů musí být dán společný úmysl zahrnující jak společné jednání, tak sledování společného cíle (k tomu viz č. 57/1970 Sb. rozh. tr.). Společný úmysl přitom ale nutně nepředpokládá jejich výslovnou dohodu, postačí dohoda konkludentní. Všechny vyžadované znaky spolupachatelství lze z prokázaných skutečností dovodit. I kdyby každý z obžalovaných podepisoval falzum závěti odděleně, muselo mu být ze strojem předepsaného jména druhého svědka zřejmé, že společně poskytují pomoc hlavnímu pachateli v jeho záměru tvrdit, že závěť je pravá a že ji podepsali jako svědci vybraní [jméno] [příjmení] v její přítomnosti. Z hlediska viny nemá míra, jakou jednotlivý spolupachatel přispěl ke společnému jednání význam, je však relevantní pro uložení případného trestu. Jak patrně z citovaného ust. § 23 trestního zákoníku, každému z nich se přičítá celý způsobený následek bez ohledu na to, jakou konkrétní měrou jednotlivý spolupachatel k jeho vzniku přispěl (viz č. 41/1993 Sb. rozh. tr.).

37. Odvolatel dále oponoval závěrům nalézacího soudu, že měl jednat v přímém úmyslu popřít dědické právo České republiky a způsobit škodu ve výši 133 milionů, když hodnotu majetku [jméno] [příjmení] neznal. I tyto závěry nalézacího soudu však shledal odvolací soud jako správné, mající oporu v provedených důkazech a dostatečně odůvodněné v bodě 98 odůvodnění rozsudku. Z provedených důkazů vyplynulo, že skutečnost, že pokud [jméno] [příjmení] nezanechá závěť, případně její majetek jako odumrtí státu, byla známa širšímu okruhu osob, které se v její blízkosti pohybovaly a patřil mezi ně jak obžalovaný [jméno], tak původně obžalovaný [příjmení]. S některými z nich také jmenovaná své úvahy, zda a jakou závěť pořídit, konzultovala. Hned několik osob, které s ní byly v kontaktu, se také snažilo jmenovanou ovlivnit ve svůj prospěch. Pokud tedy obžalovaný [jméno] (stejně jako původně spoluobžalovaný [příjmení]) podepsali v době, kdy nebylo známo, že nějaká skutečná závěť existuje, její poměrně sofistikované falzum, museli být vedeni přímým úmyslem (§ 15 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku) pomoci hlavnímu pachateli obohatit v závěti uvedené dědice na úkor českého státu, který by při absenci pravé závěti celou pozůstalost po [jméno] [příjmení] zdědil.

38. I když oba obžalovaní v době spáchání činu neměli detailní a úplný přehled o celkové hodnotě pozůstalosti [jméno] [příjmení] (například o stavu jejích účtů), z realit, které z kontaktu s ní znali, museli přinejmenším vědět, že je majitelkou lukrativních nemovitostí v řádové hodnotě desítek milionů. To, že v případě úspěšného uplatnění falza závěti naplní způsobená škoda znaky škody

velkého rozsahu ve smyslu § 209 odst. 5 písm. a) trestního zákoníku ve znění účinném od 1. 10. 2020, tedy dosáhne částky nejméně 10 000 000 Kč je tedy, jak důvodně konstatoval nalézací soud, zahrnuto zaviněním obžalovaného [jméno] nejméně ve formě úmyslu nepřímého podle § 15 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku, neboť s tím musel být nejméně srozuměn. Navíc podle § 17 odst. 1 trestního zákoníku se k okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby (zde hrozící škoda ve výši 133 556 652 Kč) přihlédne i tehdy, zavinil-li jej pachatel z nedbalosti (nevyžaduje-li trestní zákoník zavinění úmyslné). Lze proto shrnout, že žádnou z námitek uplatněných odvolatelem proti právnímu posouzení jeho jednání neshledal odvolací soud opodstatněnou.

39. Pokud jde o výrok o uloženém trestu (2 roky odnětí svobody s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání 3 roků), ten nebyl odvolatelem výslovně napaden, neboť odvolací námitky se soustředily na výrok o vině. I tak však bylo povinností odvolacího soudu v souladu s ust. § 254 odst. 3 trestního řádu přezkoumat i výrok o trestu. Vzhledem k tomu, že odvolání podal toliko obžalovaný, nepřipadala v úvahu změna výroku o trestu v jeho neprospěch. Protože odvolací soud neshledal ani druh, ani výměru uloženého trest nezákonné, a tento trest se nejvíce rozhodně jako trest nepřiměřeně přísný, nebyl dán žádný důvod k jeho změně nebo korekci.

40. Ze všech shora podrobně rozvedených důvodů tedy odvolací soud neshledal podané odvolání obžalovaného [jméno] [jméno] důvodné, a jako takové je podle § 256 trestního řádu zamítnul.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není další řádný opravný prostředek přípustný. Lze proti němu podat dovolání. Dovolání se podává u soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni, a to do dvou měsíců od doručení opisu písemného vyhotovení tohoto rozhodnutí. O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud. Dovolání může podat nejvyšší státní zástupce pro nesprávnost kteréhokoli výroku rozhodnutí soudu, a to ve prospěch i v neprospěch obžalovaného, obžalovaný pak pro nesprávnost výroku, který se jej bezprostředně dotýká. Obžalovaný může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce. Podání, které nebylo učiněno prostřednictvím obhájce, se nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno. Důvody, pro které lze dovolání podat, jsou uvedeny v § 265b trestního řádu, nutný obsah dovolání je uveden v § 265f trestního řádu.

Praha 10. srpna 2022

JUDr. Robert Fremr
předseda senátu